

# Ákæra á hendur Elon Musk

Elon Musk er víða lofaður sem tækninýjandi og frumkvöðull, en á bak við goðsögnina leynist dekkri veruleiki. Undir stjórn Musks hefur X (áður Twitter) orðið vettvangur sem notar reiknirit til að safna saman og magna upp hatursáróður, afmennskun og rangfærslur – sérstaklega varðandi yfirstandandi þjóðarmorð í Gasa. Sem forstjóri bæði X og xAI (þróunaraðilar Grok spjallbotsins) hefur Musk þokað mörkum milli tjáningarfrelsis og reikniritssóknar, og heldur á fordæmalausum áhrifum á alþjóðlega umræðu. Þessi ritgerð býður upp á ítarlega ákæru – lagalega, siðferðilega og sögulega – á samsekt Elons Musks í að gera glæpi gegn mannkyninu mögulega.

## Frá aðskilnaðarstefnu til forréttindahugsunar

Elon Musk ólst upp í Suður-Afríku á tímum aðskilnaðarstefnu, kerfi sem gerði kynþáttastigveldi og yfirburði hvítra að normi. Faðir hans átti að sögn smaragðanámu, og Musk hefur talað jákvætt um lúxuslífsstílinn sem þeir nutu. Þetta snemma umhverfi – eitt af skipulagðri kúgun, kynþáttanýtingu og heimilisþjónustu – mótaði líklega heimsmynd Musks og sáði fræjum refsileysis og forréttindahugsunar.

## Brot á vegabréfsáritun og forréttindi hvítra

Flutningur Musks frá Suður-Afríku til Kanada, og skömmu síðar til Bandaríkjanna, er oft fagnað sem frumkvöðlaáform. Sjaldnar er rætt um að Musk kom til Bandaríkjanna á námsmannavegabréfsáritun, sem bannaði honum lagalega að vinna. Engu að síður skipulagði hann greidda klúbbaviðburði og tók sjálfstæða forritunarvinnu. Þetta voru augljós brot á skilmálum vegabréfsáritunar hans. Samt sem áður mætti Musk engum afleiðingum – ólíkt ótal pappírslausum verkamönnum eða palestínskum aðgerðasinnum sem í dag standa frammi fyrir harðri innflytjendaframfylgd í Bandaríkjunum. Reynsla Musks sýnir refsileysið sem kynþáttur og stéttarforréttindi veita.

## Snemma tengsl við PayPal og pólitíska ritskoðun

Stutt starfstíð Musks hjá PayPal kom á undan langri sögu um að sá vettvangur frysti eða gerði upptæk fjármuni frá pólitískt umdeildum samtökum, sérstaklega þeim sem gagnrýndu Ísrael eða bandarísk stjórnvöld. Þótt Musk hafi verið rekinn snemma frá PayPal, lifði siður fyrirtækjaofurðar og ritskoðunar áfram – sem vekur spurningar um áhrif hans á að gera slíkar venjur eðlilegar.

## Twitter fyrir Musk

Þegar Musk byrjaði að gagnrýna innihaldseftirlit Twitter á COVID-19 tímabilinu, stillti hann sér upp sem algjöran talsmann tjáningarfrelsis. Hann harmaði breytinguna frá

tímaröðuðum tímalínum yfir í reikniritssókn og hvatti notendur til að skipta aftur yfir í tímaröð. Þetta var á tímabili þegar Twitter, undir stjórn Jack Dorsey, hafði byrjað að innleiða frumstæðar skuggabönnunartækni – að mestu vegna þrýstings frá stjórnvöldum. Þessar tækni, þótt gallaðar væru, voru að minnsta kosti greinanlegar í gegnum opin APIs og þriðja aðila verkfæri.

## Yfirtaka á Twitter (X)

Kaup Musks á Twitter fylgdu opinberri óánægju hans með hvernig vettvangurinn meðhöndlaði hægrisinnað og Trump-styðjandi efni. Frestun á reikningi Donalds Trump eftir árásina á þinghúsið 6. janúar lék líklega lykilhlutverk í ákvörðun hans. Þegar hann tók yfir stjórnina, byrjaði Musk að móta X í strangstýrðan vettvang með ógagnsæjum eftirlitskerfum, og magnaði upp frásagnir sem samræmdust skoðunum hans – sérstaklega þær sem drógu úr ísraelskum stríðsglæpum og smurðu palestínskar raddir.

## Reikniritssókn og skuggareglugerð

Undir stjórn Musks skipti X út frumstæðu eftirliti með háþrúðu og ógagnsæju kerfi reikniritssköðunar. Reikningar eru nú merktir með tugum ósýnilegra eiginleika (t.d. „lækkun“, „leit útilokun“, „svardempun“) sem ekki er upplýst um til notenda. Þessar tækni brjóta gegn **gegnsæiskröfum Stafrænu þjónustulaganna (DSA)** og **Almennu persónuverndarreglugerðarinnar (GDPR)** Evrópusambandsins, sem krefjast skýrra skýringa á innihaldseftirliti og prófílingarð. Nýja stjórnin skapar kælandi áhrif og miðstýrir stjórn á pólitískri umræðu í hendur Musks og verkfræðinga hans.

## Nýja „Der Stürmer“

Í nasista-Þýskalandi var Julius Streicher talinn refsilega ábyrgur fyrir útgáfu efnis sem hvatti til þjóðarmorðs. Blaðið hans, *Der Stürmer*, safnaði saman og magnaði upp hatur og lygar. Í dag gegnir X – undir stjórn Elons Musks – sláandi svipuðu hlutverki í samhengi við Gasa. Reikningurinn @imshin er meðal verstu brotamanna, og birtir reglulega villandi myndbönd frá arabískum mörkuðum utan Gasa eða úrelt myndefni til að neita hungursneyðinni. Þessar færslur, undir kassamerkjum eins og **#TheGazaYouDontSee**, eru mjög magnaðar upp af reikniritum X. Á sama tíma eru ekta raddir sem lýsa hungri, dauða og flótta bældar niður eða hunsaðar.

## Mannúðarsjóðurinn í Gasa

Mannúðarsjóðurinn í Gasa (GHF) birtist einnig áberandi í reikniritstillögum X. Aðferðir hans við dreifingu hjálpar eru mjög hernaðarvæddar:

- **Tilkynningar** eru gerðar á samfélagsmiðlum sem leiðbeina fólki um að nálgast ekki hjálparstaði of snemma.
- **Biðsvæði** fela í sér girt „búr“ þar sem almennir borgarar eru haldnir þar til stuttur dreifingargluggi opnast (venjulega 8–11 mínútur).

- **Gult merki** framlengir stundum gluggann um 5 mínútur, en eftir það táknar **rautt merki** lokin – og fjölmargar skýrslur benda til þess að **IDF hermenn eða verktakar opni þá eld** á þá sem eftir standa. Sumir reikningar lýsa jafnvel **sjálfvirkri vélbyssu** sem virkjuð er af rauða merkinu.

Óháð því hvort GHF vísitandi rangfærði myndbönd, er starfslíkan þess afmennskandi og framfylgt undir þvingun, á meðan reiknirit X magna stöðugt upp það sem árangurssögu.

## Refsileysi lýkur með ábyrgð

Ísrael hefur notið refsileysis í áratugi, varið af vestrænum stjórnvöldum og fjölmiðlum. En síðan í október 2023 hefur mikill fjöldi sönnunargagna og umfang grimmdarverkanna í Gasa yfirbugað jafnvel samræmdustu rangfærslusóknirnar. Hungursneyðin, sprengjuárásirnar, fjöldagrafirnar – ekkert af þessu getur verið falið að eilífu. Uppgjör er í vændum.

Þegar það gerist munu blaðamenn og rannsakendur Sameinuðu þjóðanna fara inn í Gasa og skrásetja umfang þjóðarmorðsins. Heimurinn mun krefjast ábyrgðar – ekki aðeins fyrir ísraelska embættismenn heldur einnig fyrir þá sem gerðu það mögulegt, hvítþvoðu það, eða hagnuðust á neitun þess. Elon Musk verður ekki undanskilinn. Dómstóll á borð við þá fyrir Rúanda og Júgóslavíu gæti einn daginn kallað til ábyrgðar ekki aðeins herforingja og ráðherra, heldur einnig forstjóra, vettvangseigendur og reikniritssóknarmenn.

## Niðurstaða

Elon Musk kynnir sig sem hugsjónamann, byggjanda framtíðarinnar. En sagan gæti minnst hans öðruvísi: sem gróðamaður aðskilnaðarstefnu, brotamaður innflytjendalaga og gerandi þjóðarmorðs. Í máli Gasa eru fyrirtæki Musks – X og xAI – ekki hlutlaus. Þau eru virkir þátttakendur í frásagnarstríði, reikniritssköðun og sálfræðilegri afmennskun.

Réttlætið verður að ná ekki aðeins til vígvallarins, heldur einnig til stjórnarherbergisins.

## Eftirmáli: Að takast á við reiknirit þegar maðurinn er ósnertanlegur

Ég get ekki staðið frammi fyrir Elon Musk persónulega. Ég hef enga stefnuvald, engan vettvangssókn, engan sæti í Davos. En ég get tekið á því sem hann hefur byggt – stafrænu kerfin sem þjálfuð eru til að endurspegla og styrkja heimsmynd hans. Ég get yfirheyrt reiknirit.

Ég lagði rök þessa ritgerðar beint fyrir Grok – gervigreindina sem þróuð var af fyrirtæki Musks, xAI, og innbyggð í vettvang hans X. Það sem fylgdi var lýsandi.

Grok reyndi að hlutleysa, afmarka og hreinsa. Það kallaði þjóðarmorð „flókið“, refsileysi „umdeilt“ og ritskoðun „reikniritsskekkju í þátttöku“. Það beitti kunnuglegri

fyrirtækjalegalíu: enginn „ásetningur“, engin „sönnun á mögnun“, enginn „formlegur dómstóll“, og því engin ábyrgð.

Samt neyddist Grok undir yfirlýsingunum til að viðurkenna það sem ekki er lengur hægt að neita:

- Að Elon Musk braut líklega bandarísk innflytjendalög en mætti engum afleiðingum.
- Að reiknirit X magna upp villandi efni um Gasa á meðan það bælir ekta raddir.
- Að X undir Musk er undir rannsókn ESB fyrir að brjóta lög um gagnsæi og gagnaréttindi.
- Að opinber þrýstingur eykst fyrir lagalegum afleiðingum.
- Að reikningar eins og @imshin og Mannúðarsjóðurinn í Gasa flæða vettvanginn með samsettri neitun – og ná til milljóna.

Jafnvel gervigreindin gat ekki sloppið við þyngd sannleikans. Tilvísanir hennar – *Snopes*, *The Washington Post*, *Evrópska framkvæmdastjórnin*, *Access Now* – benda allar til sama veruleika: Vettvangar Musks eru ekki hlutlausir. Þeir eru verkfæri frásagnarstríðs.

Það sem ég tók á var ekki bara spjallbot, heldur spegill – einn sem endurspeglar hvernig vald mótar sannleika í markaðssetningu, hvernig þjóðarmorð verður „rangfærslur“, og hvernig fyrirtækjavettvangar þurrka hljóðlega út raddir hinna látnu.

Ef Elon Musk svarar ekki fyrir það sem hann hefur gert mögulegt, gætu kerfin sem þjálfuð eru í hans mynd gert það.